

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIV VA O'RTA MAXSUS TA'LIM VAZIRLIGI

Ro'yxatga olindi:

№ 1263

2018 y. « »

TURIZM
Fanning
O'QUV DASTURI

Bilim sohasi:	600000-Xizmat
Ta'lim sohasi:	610000-Xizmat ko'rsatish
Ta'lim yunalishi:	5610500 -Sport faoliyati (Faoliyat turlari bo'yicha)
Bilim sohasi:	100000-Gumanitar
Ta'lim sohasi:	110000-Pedagogika
Ta'lim yunalishi:	5111000-Kash ta'limi.Sport faoliyati (faoliyat turlari bo'yicha)
Bilim sohasi:	200000-Ijtimoiy soha iqtisod va huquq
Ta'lim sohasi:	210000- Satsalogiya va psixalogiya
Ta'lim yunalishi:	5210200-Psixalogiya (sport)

Kuzatib

SAMARQAND– 2018

Fan dasturi SamDU uslubiy kengashining 2018 yil "_____" dagi
"_____"-son majlis bayoni bilan ma'qullangan.

Fanning o'quv dasturi Samarqand davlat universitetida ishlab chiqildi.

Tuzuvchilar:

Turakulov I.R. SamDU «Sport pedagogik mahoratini oshirish»
kafedrasini o'qituvchisi

Taqrizchilar:

Eshnazarov J.E. SamDU «Jismoniy madaniyat nazariyasi va
metodikasi» kafedrasini professori.

R.A.Qosimova. – SamDU Fakultetlararo jismoniy madaniyat va sport kafedrasini
dots.

Fan dasturi "Sport pedagogik mahoratini oshirish" kafedrasining 2018 yil
avgustdagi 1-son yig'ilishida muhokamadan o'tgan va fakultet kengashida
muhokama qilish uchun tavsiya etilgan.

Kafedra mudiri v.h. dots. v.h. O.E. Toshmurodov

Fanning fan dasturi "Jismoniy madaniyat" fakulteti uslubiy kengashi majlisida
ko'rib chiqildi va foydalanishga tavsiya etildi (2018 yil avgustdagi 1-sonli
bayonnomasi).

Fakultet o'quv uslubiy kengashi raisi: dots. Z.B. Boltayev

Fanning fan dasturi "Jismoniy madaniyat" fakultet kengashida muhokama etilgan
va foydalanishga tavsiya qilingan (2018 yil avgustdagi 1-sonli bayonnomasi).

Fakultet kengashi raisi: dots. B.B. Kipchakov

«KELISHILDI»

O'quv uslubiy

boshqarma boshlig'i _____ prof. A.Xalxo'jayev

Kirish

Turizim faniturlixil turistik sayirlarni tashkil qilishning shakillari va usullarini o'rgatadi. Turizim –jismoniy dam olish, tabiyatni va o'kani o'rganish, organizimni chiniqtrish va sport turlari uchun jismoniy tayyorgarlikni ta'minlovchi fandır

O'quv fanining maqsadi va vazifalari

Fanni o'qitishdan maqsad – talabalarningsog'lomlashtruvchi, axloqiy iroda sifatlarini, jasurlik,o'zora yordam va o'rtoqlik xis-tuyg'ularni, jismoniy va ma'naviy kamolatni tarbiyalaydi.

Fanining vazifasi

- bulajak mutaxasis kadrlarni turizimning turli shakillari va usullari bilan qurollantrish:
- talabalarda maktab bolalar muasasalari, axoli turar joylari ishlab ciqarish korxonalarida turistik islarni tashkiletishni o'rgatish.

Fan bo'yicha talabalarning bilim, ko'nikma va malakasiga qo'yiladigan talablar

«Turizm» o'quv fanini o'zlashtirish jarayonida amalga oshiriladigan masalalar doirasida bakalavr:

- turizmning aamiyati haqida bilimga ega bulish;
- maxsus test miyoridagi turizim talablarini ko'nikmalarini egalash,
- turizim mashg'ulotlarini tashkil qilish va o'tkazish: favqilotda vaziyatlardan ciqish yularini bilish va ularni amaliyotda qo'llash:

Fanning o'quv rejasidagi boshqa fanlar bilan o'zaro bog'liqligi va uslubiy jihatdan uzviy ketma – ketligi

Turizm fani umumiy kurs talabalariga muljallangan umumkasbiy fan xisoblanadi.

Dasturni amalga oshirish o'quv rejasida rejalashtrilgan matematik va tibbiy (informatika va axborot texnologiyasi, anatomiya, odam fizalogiyasi, biyoximiya, ekologiya), umumkasbiy (pedagogika va psixalogiya), pedagogika nazariyasi va tarixi, jismoniy tarbiya nazariyasi, boshqarish sistemasi va tizimi, maxsus pedagogika, pedagogika texnalogiya, jismoniy tarbiya nazariyasi va metodikasi, gigienasi va sport gigienasi jismoniy madaniyatning tibbiy asoslari, yakkakurash sport turlari va sport o'yinlari va iztisoslik tanlangan sport turlari nazariyasi va uslubiyati fanlaridan etarli bilim kunikmalar ega bo'lishlik talab qiladi.

Fanning jismoniy tarbiya va sport sohasidagi o'rni

Jismoniytarbiyatizimidako'pqirraliijtimoiy-tarbiyaviyxsusiyatlarnio'zidamujasametgan.

Ularnitarkibidasog'lomlashtrishvata'limberishengmuhumaxamiyatgaegabuesashax snixartamonlamakamolgaetkazishvositalaridanbiridir.

Talabalarnifaqatjismoniytarbiyadarlaridaginafaolliginioshribqolmasdanbalkis porttugaraklaridaxammuntazamshug'ullanishmaxsustestlarmi'yorlaridagiturizimtal ablarinimuvoffaqiyatlarnibajarishnitalabqiladi, ungata'luqlibilim, ko'nikmamalakalarnio'zlashtirishimkoniniberadi.

Fanni o'qitishda zamonaviy axborot va

pedagogik texnologiyalar

Talabalarning turizm va uni o'qitish metodikasifanini o'zlashtirishlari uchun o'qitishning ilg'or va zamonaviy usullardan foydalanish, yangi innovasion – pedagogik texnologiyalarni tadbiq qilish muhim ahamiyatga egadir. Fanni o'zlashtirishda darslik, o'quv va uslubiy qo'llanmalar, ma'ruza matnlari, tarqatma materiallar, elektron materiallar, virtual stendlardan va sport jihozlaridan foydalaniladi. Ma'ruza va amaliy darslariga mos ravishdagi ilg'or pedagogik texnologiyalardan foydalaniladi.

Asosiy qisim

Fanning nazariy mashg'ulotlari qismi

Turizim faning asosiy tushunchalari, predmiti ilmiy metodik asoslari, jamiyatdagi funksiyalari, vosita uslublari hamda turistik sayirlar.

Turizim tarixi

Turizimni vujudka kelishi va rivojlanishi, O'zbekistonda turizim . O'zbekistonda turizimning tashkil qilinishi va hozirgi kun istiqbollari.

Turizimni tashkil qilish

Turizimni ta'lim muassasalarida tashkil qilinishi. Turistik mashg'ulot va kulublarni tashkil etish. Ishlab chiqarish korxonalari. Muassasalar va turar joylarda turizimni tashkil qilish. Turizim turlari. Turistik anjomlar.

Maktabgacha muassasalarida turistik sayir

Maktabgacha muassasalarida turistik sayirlarni tashkil qilish va o'tkazish usuliyati.

Umumta'lim maktablarida turizim

Umumta'lim maktablarida turistik sayirlarni tashkil qilish va o'tkazish usuliyati.

Akademik litsiyelarda turizim

Akademik litsiyelarda turistik sayirlarni tashkil qilish va o'tkazish usuliyati.

Oliy o'quv yurtlarida turizim

Oliy o'quv yurtlarida turistik sayirlarni tashkil qilish va o'tkazish usuliyati.

Turizimda ovqatlanish va gigiena

Turizimda ovqatlanish. Ovqatlarning potsional tuzulishi .Oziq ovqatlarning saqlash va to'plash. Turizimda shaxsiy va jamoa gigienasi.

Turistik mashurutlar

Gegrafik zonalar va ularning xususiyatlari Turistik mashurutlar Topografiya

Fanga kirish.

Turizimning rivojlanish tarixi.

Jismoniy tarbiya tizimida turizimni mohiyati va o'rni. Turizimning maqsadi va vazifasi. Turizimni vujudga kelishi va rivojlanish. O'zbekistonda turizimni tashkil qilinishi va hozirgi kun istiqbollari

Turizimni tashkil qilish.

Turizimni tarbiyaviy, sog'lomlashtrish va ta'limiy ahamiyati. Turistik kulublarni taskil etish. Korxonala muassasalar va turar joylarda turizimni tashkil qilish. Turizim turlari. Turistik anjomlar.

Turizim texnika va taktika

Turistik tehnikasining asosiy elementlari. Umumiy taktik tayyorgarlik to'g'risida tushuncha. Maxsus taktik tayyorgarlik. Turistik sayrlarda qo'llaniladigan

taktikaning asosiy variantlari. Xafvsizlikni ta'minlovchi maxsus taktik vositalar.

Turizmda ovqatlanish va gigiena

Turizmda ovqatlanish. Ovqatlarning ratsional tuzilishi. Oziq-ovqatlarni saqlash va tayyorlash. Turizmda shaxsiy va jamoa gigienasi. Turistik syar jarayonida birinchi tibbiy yordam ko'rsatish.

Turistik mashg'ulotlar.

Geografik zonalar va ularning hususiyatlari. Turistik mashurtlar. Topografiya.

Amaliy mashg'ulotlarni tashkil etish bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar.

Talabalar audotoriyada olgan nazariy bilimlarni amaliyot mashg'ulotlarida qo'llaydi: tog' turizimining texnikasini (chodir ko'rish, ryuzakni to'lgazish, joyni kompos bilan mo'ljallash), baland-past joylarda yurish, cho'qqilardan oshib o'tish, daryolardan, cho'qmoqlardan, qiyali-ko'mli, mayda toshli joylardan yurish texnikasiga rioya qilish, sayr jarayonida yordam berish, joylarni ko'z bilan chamalash orqali masofani o'lchash, mashurt yo'lini o'lchash, dam olish joylarini yo'g'ri tanlash, tushlik paytida o'choq tayyorlash, lov yoqish, issiq ovqat tayyorlash. Sayr jarayonida jarohatlanganda birinchi tibbiy yordam ko'rsatish (qo'l ostidagi buyumlardan foydalanib moslama va zambilni tayyorlash va foydalanish).

Sayr yakunlangandan so'ng har bir talaba o'tkazilgan amaliy mashg'ulot to'g'risida qisqacha hisobot yozadi, mashurt chizmasini chizib kafedraga topshirish.

Guruhni sayrga tayyorlash, topografik mashg'ulot.

Mashurt chizmasini tayyorlash. Turizm bo'yicha shaxsiy turistik jihozlar, guruh uchun ishlatiladigan jihozlarni tayyorlash va ulardan foydalanish.

Ko'p kunlik tashkil qilish va o'tkazish.

Turizmda ko'p kunlik sayrni tashkil qilish. Sayrni o'tkazish uchun arur hujjatlarni tayyorlash.

Sayrda ovqatlanishni tashkil qilish.

Oziq-ovqatlar koloriyasini bilish. Oziq-ovqatlarni saqlash va tayyorlash.

Sayrda birinchi tibbiy yordamni ko'rsatish.

Tibbiy ko'rigi va nazorati. Birinchi tibbiy yordam ko'rsatish qoidalari. turistik sayohatlar jarayonida zarur dori-darmonlarni tayyorlash.

Sayr jarayonida turistlar gigiebasini.

Turizmda shaxsiy va jamoa gigienasiga rioya qilish.

Turizmning texnika va taktikasi.

Turizm texnikasi bo'yicha musobaqa o'tkazish: chodirlarni vaqtida ko'rish, ryuzakka kerakli buyum va jihozlarni joylashtirish, gulhan tayyorlash, va uni yoqish. Turizm harakatlar texnikasi: yurish, sakrash, to'siqlardan o'tish texnikasini o'rganish.

Joylarni mo'ljallash hususiyati.

Kompos tabbiy narsalar, yulduzlarga qarab joylarni belgilash.

Tog' turizimida musobaqa tashkil qilish.

Balandliklarga chiqish va tushish. Past-baland joylarda yugurish. To'siqlardan oddiy moislamalardan qilingan vositalar yordamida o'tish. Joylarni mo'ljallash bo'yicha musobaqa o'tkazish. Joylarni mo'ljallash bo'yicha musobaqalar tashkil qilish va o'tkazish.

Turistik anjomlarni tartibga keltirish.

Turistik sayr joylarini tozalash, tartibga keltirish. Guruhda foydalanilgan turistik anjomlarini omborchiga topshirish.

Mustaqil ishini tashkil etishning shakli va mazmuni.

Talaba mustaqil ishini tayyorlashda muayyan fanning hususiyatlarini hisobga olgan holda quyidagi shakllardan

- tog' turizmining tehnikasini (choodir ko'rish, ryuzakni to'lg'azish, joyni kompos bilan mo'ljallash);
- baland-past joylarda yurish, cho'qqilardan oshib o'tish, daryolardan, cho'qmoqlardan, mayda toshli jolardan yurish texnikasiga rioya qilish;
- sayr jarayonida yordam berish, joylarni ko'z bilan chamlash orqali masofani o'lchash, mashurt yo'lini o'lchash, dam olish joylarini to'g'ri tanlash;
- maxsus adabiyotlar bo'yicha fanlar bo'limlari yoki mavzular bo'yicha ishlash;

Mustaqil ishlar bajsiriladigan mavzular bo'yicha savolnomalar, testlari tuzish, savollarga foydalanishga tavsiya etilgan adabiyotlarda foydalaniladigan holda yozma tarzda javob berish, meyyoriy hujjatlardan foydalanish, har br ,mavzu bo'yicha muommoli masalalarni hal qilish, tavsiyalar berish va boshqalar.

Mustaqil ishlarni tashkile yishning mazmuni: talabalar mustaqil ishlari mavzulari kelgusida bajariladigan kurs ishlari va bitiruv malakaviy ishlari mavzulari bilan uzviylikda bajariladi. Mustaqil ishlar uchun mo'ljallangan mavzular:

Turizmni tashklil qilish.

Turistik klublar "Nizom"ni tuzish.

Turizmning meyyoriy talablari.

Turizmning meyyoriy talablari. Bir kunlik 2-3 kunluk ko'p kunlik sayirda bosib o'tiladigan masofalar to'g'risida refirat yozish

Halqaro turizim

Halqaro turizim. Harqaro turistik aloqalar MDH-va chet-el mamlakatlariga sayoxat uyushtirilgan mavzusida konspekt yozish.

Ta'lim tizimidagi muasalarada turizim

Ta'lim tizimida muasalarida. Turistik sayoxat va sayirlarni tashkil qilish.
Respublika

Foydalanilgan asosiy darslar va o'quv qo'llanmalar ro'yxati

Asosiy darsliklar va o'quv qo'llanmalar.

1. Abdumalikov R.A Jismoniy madaniyat va sport ixtisosligidagi talabalarni boshqaruvchanlik faoliyatiga o'rgatish O'uv qullanma T.O'zDJTI nashriyoti 1992 y.60 b
2. Abdumalikov R.A Xoldorov T Turizim O'quv qullanma T O'qituvchi 1988 200 b
3. Abdumalikov R.A Xoldorov T, Dayrenov E.Yu Turistik poxodlarni tashkil qilish. Jizzax 1986 y
4. Dayrenov E.Yu, Qudratov R.Q. Turistik sayirlarni tashkil qilish Metodik tavsifnoma T 1995 y
5. Kvartalno V.A, Biosfera I Truizima Tom Sosialistik prostanstvo sporta I turizima Nauka 2002 S7-197
6. Xoldorov T., Tulenova X.B. Turizm va uni o'qitish metodikasi TDPU bosmaxonasi, Toshkent 2007 y.

Qo'shimcha adabiyotlar.

1. Zikirov P.P Inistriktur al'pinizima Izd. Fizkultura I sporta M 2001 276 b
2. Xasanboyev B.M Tulaganov L.A Razina V.G Darogomu Velikomu shelkovago puti T 1995y
3. Yunusov T.T, Yunusov Yu.M Tvoe zdarovo'e v tvoix rukax Metodichieskoy posobie po spes testam Alpomish I Barchinoy T 2002 y 54